עבודת ישראל — לט"ו באב

בגמרא מס' חגיגה לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיו"הכ שבהן היו בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך וכו' כי חודש אב בצירופו היוצא מפסוק ה"סכת ו"שמע י"שראל ה"יום שם החצי האחרון משם הו"יה השולט בחצי ראשון של החודש הוא בחי' דין וביום חמשה עשר נמתק הדין ע"י הצירוף החצי שם י"ה והוא נוטריקון י'ום ה' כיפורים לרמז כי ט"ו באב וי"ה הם חד דרגא כי בהם עליי' לבינה וכמ"ש האר"י ז"ל הפי' בפע"ח על יוצאות וחולות בכרמים ע"ש והיו אומרות בחור שא נא עיניך פי' הקב"ה שהיום נראה עלינו ברחמיו שבחר בנו ובא ונתגל' עלינו בבחינת אלהי ישראל שלכן נקרא בחור כמ"ש בים נדמה להם כבחור עתה שא נא עיניך פי' הגיע העת שתשא ותנטל את אלו החדשים שהם נק' עיינין כי תמוז ואב הם בחי' עיינין דמטרוניתא כנודע ועיקר בקשתינו ותוחלתינו שיתקן העיינין ואז תהיה כלה שעיניה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה וכמ"ש הפי' בכל לשון בקשת העיינין כמו והאר עינינו בתורתך שיאירו על ידי התורה וכן ועינינו תראינה מלכותך כי הקב"ה הוא מלך בעצם היה הוה ויהיה אפי' בחדשים הללו שהחריבו הבית כי הכל היה בכחו והכל ברצונו והיה צופה ומביט מראשית הבריאה על חורבן הבית וד' גליות וביאת המשיח וכמ"ש חז"ל בפסוק ורוח אלהים מרחפת וגו' ע"ש רק שבחדשי' האלו נסתמו בחי' עיינין למטה בלי ראות בגלוי מלכותו לכן אנו מבקשים ועינינו תראינה מלכותך כי כשיבנה בהמ"ק יהיו הצומות לששון ולשמחה וכן אנו מבקשים שא נא עיניך וראה מ"ה אתה בורר לך כי כל המבוקש מהחדשים האלו רק לברר הני"ק מתוך הפסולת ובירור הניצוצין הוא ע"י שם מ"ה כנודע וגם רומז כי מחמשה עשר באב עד ר"ה הם מ"ה יום ואז בר"ה יום מלכותו אשר נחדש המלוכה והי' למלך אמן והנה בחדשים אלו צריך כל אדם לשמור א"ע שלא יפול ממדרגתו כי הם ימים הנמוכים בשנה וכמ"ש כמה פעמים מזה והנה שמעתי מכבוד הגאון קדוש ה' החסיד מהו' ש"ש ז"ל אב"ד דק"ק נ"ש פי' ורמז הפסוק ברית כרתי לעיני מה אתבונן על בתולה כי מדרך העולם להתבונן ולשוב אל ה' בחודש אלול המוכן לתשובה אבל מי שמשכיל ועיניו פקוחות הוא עובד הש"י כל השנה ושומר א"ע אפי' בחודש תמוז ואב שלא ליפול ממדרגתו וכורת ברית עם ה' ואז ממילא אין לו להתבונן יותר בחודש אלול כי הוא מוכן ומזומן לעבודת ה' מקדם אפי' בחדשים הנמוכים וק"ו בחודש אלול שבו הקדושה ביתר שאת וזה רמז הכתוב ברית כרתי לעיני פי' שאני כורת ברית לעיני הם החדשים שנקראו עיינין כמ"ש לעיל לכן מה אתבונן על בתולה שהוא אלול במזל בתולה כי אני מוכן לעבודת ה' מלפנים:

אמר ר"י אמר שמואל יום שהותרו השבטים לבא זב"ז רומז לנשמת ישראל שהם שבטים וענפים מהבורא ית"ש ורומז בזה כי עד הנה הן יומי תמוז ואב עלייהו כתיב ויהי כמשלש חדשים וגו' והענין כאשר אמרנו לך בחיבור הזה כמה פעמים באורך שאז הקליפה והסט"א מתגברו' בעולם ונשמות ישראל אסורות ומיוחדות כל חד באפי נפשה ואין להם פנאי להתוועד זה עם זה לבעבור שיש לכל א' מלחמה בפ"ע הוא מלחמת היצר וכח הס"א המתגברת על האדם בעולם בעבור שאלו הימים יוצאים ממתכונתם וגבולם שהם גדולים ביותר וכמו כן ימי טבת ושבט הם קצרים ביותר. אבל בט"ו באב אז תשש נח החמה והס"א. והבורא ית"ש שופע הארתו על ישראל ושקטה הארץ קצת ממלחמות היצר ואז הותרו שבטים הותר"ו לשון התרת קשר ור"ל שאז הותרו הנשמות ישראל להתוועד ולהתקשר לבא זה בזה והיינו שבו היו בנות ירושלים הם נשמות ישראל הירא' ושלמים יוצאות בכלי לבן רומז אף לאותן שאין יודעין שום ענין ומדה מעבודת הבורא ית"ש ומדותיו שזה רומז ללבן בלא גוון כלל. משא"כ העבודה הוא ע"י מדות ומצות הוא כמו גווני. ואף עליהם הי' האור והבהירות שופע מהבורא ית"ש להשיג מעבודת הבורא ית"ש כפי כוחם וזהו כלי לבן שאולים ר"ל ע"י התחברות הנשמות יחד בנשמות הצדיקים שבדורם אשר האור והבהירות שואף וזורח עליהם ועל ידם גם עליהם יזרח אור וזהו רשעים מלאים חרטות:

אמר רבה ב"ב חנה א"ר יוחנן יום שכלו בו מתי מדבר כו' גם זה רומז על הנ"ל על מלחמות היצר ומתי מדבר היינו הדיבורים שהם מתים מבלי חיות הבורא ית"ש שנא' ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות הם הקליפות והס"א המעוררים תמיד מלחמה עם האדם בעתים הללו וידבר ה' אלי דיבור של חיבה כמו שפירש"י משא"כ מקוד' לכן:

עולא אמר יום שביטל הושע בן אלה פרוסדאו' ואמר לאיזה שירצו יעלו ג"כ רומז על ענין אחד והיינו שכעת נתבטלו השומרים דרך ה' להיות לאיזה שירצו יעלו ר"ל שיהיה עוד איזה בחירה ורצון טוב ופסקה המלחמה כנ"ל שיוכלו הנשמות לקשר ולבא זה בזה בכלים שאולים זה מזה וכל הכלים צריכים טבי"לה י"ל טב"ל י"ה ור"ל שכל הנשמות כולם ע"י (חסר ב' תיבות) ונטבלו בה' מגודל הארה הזורח עליתם ע"י התחברותם:

אמר ר' אלעזר אפי' מקופלות ומונחים בקופסא רומז על אלו הבורים והרקים שמונחים מקופלין בתאותם וגשמותם אשר לב אבן להם גם עליהם יבא ההארה והבהירות כאשר כתבנו בחיבור זה על ענין הבת קול היוצאת בכל יום:

מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף ומאן דלא מוסיף יסוף אמר ר' יוסף תקברי' אמיה פירש"י שימות בלא עתו ר"ל שיצטרך עוד לבא בגילגול להולד ולבא לעולם שנית ולמלאות חסרונו אשר חסר בהיותו בעולם ולזה ימות אף בלא עתו כי ענין מית' האדם הוא אחרי כל השלימות בכל ענייו אשר לו נברא בזה העולם ותיקן כל הנוגע אליו אשר לזה נברא אז אין צורך לו בעולם. והולך וחוזר לעולמו ולזה אומרים למת לך בשלום. ר"ל אחר שקנה כל השלימות אשר נברא אליו ולא חסר מאומה וא"כ הוא בשלום. כן הרשע אינו מת רק אחרי שהבורא ית"ש יודע בו שלא ישוב עוד מרעתו בשום אופן. וא"כ הוא בתכלית שלימות הרשעות וג"כ הוא שלם ברשעו ונפטר מן העולם. משא"כ כשה"ית צופה בו שישוב באיזה אופן אזי מאריך ימיו עד עת שובו אליו. וכשנפטר בשלום בשלימות המעש"ט אזי נשמתו חוזרת למקורה העליון ואינה צריכה לגלגול לחזור בעולם. וזה תקברי' אמיה ר"ל שקבורתו הוא בבטן האם:

ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. כרם רומז לשמחה ותענוג. וזה כרם ה' צבאות בית ישראל. ור"ל שתענוג ושעשוע הבורא ית"ש הוא עם עם סגולתו. וזהו בנות ישראל הם אותן הנשמות כולם חולות באלו הכרמים. ר"ל מתענגים בתענוג הבורא ית': תנא מי שאין לו אשה נפנה לשם. רומז לאשה יראת ה' היא הנשמה ור"ל מי שאין לו נשמה הוא חיות הבורא ית"ש והארתו נפנה לשם:

מיוחסות שבהן היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך. רומז על הבורא ית"ש אשר כביכול מצמצם שכינתו וגדלו ית"ש להתענג בתענוגות בני אדם וכביכול מגודל התענוג והשמחה והשעשוע נעשה כבחור. כמו שאמרנו במאמר ברוך שבחר בהם ובמשנתם. ע"ש. שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך הם נשמות עם סגולתו כמד"א כי בך בחר ה' להיות לו לעם סגולה. היינו ע"י הסגולה והתענוג שיש לו מישראל כביכול עושה עצמו כבחור:

ת"ר יפיפיות שבהן היו אומרות תן עיניך בנוי שאין האשה אלא ליופי. יפיפיות הן בעלי תורה ומצות ומעש"ט אומרות תן עיניך בנוי: ת"ר מיוחסות שבהן היו אומרות תן עיניך במשפחה ר"ל אף שאינם בעלי תורה ומצות אומרים שיאיר ויזרח עליהם האור והבהירות כאומרם אליו תן עיניך במשפחה ר"ל שאנו בעלי משפחה בני אברהם יצחק ויעקב אף שאין בנו מצות ומע"ט תזכור ותשפיע לנו אור בהירותך מחמת זכות אברה' יצחק ויעקב. ואין אשה. ר"ל הנשמה אלא לבנים שנ' שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל. רומז על יוסף ובועז ופלטי בן ליש. ושקר החן רומז ליוסף כי חן הוא דבר שאינו בעצמות האדם. כמו כן יוסף הגם שכבש את יצרו ונעשה מרכבה לצדיק יסוד עולם. מ"מ לא היה המעשה גדול כ"כ מחמת שלא הי' עמה ביחד. משא"כ בועז נמשל ליופי שהוא דבר בעצם תואר האדם כמו כן בועז שהית' עמו במטה בקירוב בשר. ועכ"ז הוא הבל כנגד פלטי מחמת שלא הי' לימים מרובים משא"כ פלטי בן ליש ששהה שנים מרובות:

ואיתא שם בגמרא מכוערות שבהם היו אומרות קחו מקחכם לש"ש. ולכאורה יקשה למה להם ליקח מכוערות לש"ש מוטב ליקח יפיפיות ואעפ"כ להתגבר על יצרו ולעשות כ"א לש"ש. כי אז תגדל העבודה. אך הענין רומז על אותן היראים ושלימים אשר בכל עת ורגע מביטים ומסתכלים בגנותם ופחיתותן ומדמים עצמן לגרועים שבעולם ונחשבין בעיניהם כפושעי ישראל גמורים ח"ו מחמת אשר רב וגדול בעיניהם אף מעט מזעיר הרע שעשו אף בימי נערותם וקטנותם וכדמצינו בדוד המע"ה שכל האומר שחטא אינו אלא טועה ועם כל זה אמר וחטאתי נגדי תמיד. והם אומרים רבש"ע גם עלינו יזרח אורך ואמתך ותקבלנו בתשובה שלימה לפניך לש"ש. ר"ל שבאם תקבלנו בתשובה אזי כל העולם ישובו אליך בראותם שאתה מקבל שבים. וכמו שאמר דוד המע"ה למען תצדק בדבריך תזכה בשפטך. ואומר אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו. וגם עי"ז שהצדיק משפיל א"ע עד למאוד עד שפל הדיוטא התחתונה ואח"כ חוזר בתשובה לבוראו מעלה בזה את כל העולם כולו עמו ומתעלים ע"י ושבים לו ית"ש. כמו שאמר הרב הקדוש מהור"ר אהרן זצ"ל. ארוממך ה' כי דליתנו. ר"ל ע"י הדלות והשפלות שדלית והשפלת אותי עי"ז ארוממך היינו כי כשאחזור אליך בתשובה אעלה עמי כל העולם. למשל מי שרוצה להגביה איזה בנין אזי צריך להגביה הקורה היותר התחתונה משא"כ כשיתחיל באמצע או בגובה אזי יהרס כל הבנין ולא יועיל כלום:

עוד שם ובלבד שתעטרנו בזהובים. זהב רומז ליראה כנודע. וזהו המכוערות אומרות תקבלנו בתשובה שלימה לש"ש ובלבד שתשפיע לנו היראה הטהורה בכדי שנשוב אליך בתשובה שלימה ונעבדך ביראה. וזהו כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח וכו' היינו ע"ד שאמרנו שצריך שיהי' רוח הבריות נוחה מהצדיק בהתחברותם אליו שיתעלו על ידו ויגיע אליהם הארה והשגה הקדושה מאת השם יתברך שמו על ידו: